

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5950077
ชื่อโครงการ : รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดจันทบุรี
ชื่อนักวิจัย : นกมล แสงแข และ วราภรณ์ ศรีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
E-mail Address : nsengkae@hotmail.com
ระยะเวลาโครงการ : วันที่ 1 มิถุนายน 2559 - วันที่ 31 พฤษภาคม 2560

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการจำแนกตามรูปแบบการจัดการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดจันทบุรี (2) เพื่อศึกษาระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดจันทบุรี และ (3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มชาวสวนที่เข้าร่วมโครงการ “อ้อยทุกรั้ว ชิมไปทุกสวน” ปี 2559 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กอรปกับเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี โดยตรง ซึ่งมีทั้งหมดมี 14 สวน และบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี

การศึกษาครั้งนี้การสำรวจโดยใช้แบบประเมินสถานะอย่างเร่งด่วน (Rural Rapid Appraisal: RRA) ในพื้นที่ การสัมภาษณ์เจาะลึก และการจัดเวทีระดมสมอง/ประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แล้วทำการสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อได้รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการจำแนกตามรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจ 2 รูปแบบ 1) ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ที่สวนผลไม้เป็นของเกษตรกรรายใดรายหนึ่ง โดยเฉพาะซึ่งการเปิดให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะมีกิจกรรมเฉพาะ และ 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบวิสาหกิจชุมชนประเภทห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล มีการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในชุมชนสังคมเดียวกัน ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาจาก 1) การขายผลไม้หน้าสวนและผลิตภัณฑ์แปรรูป 2) การจัดบุฟเฟต์ผลไม้ 3) บริการที่พักและโฮมสเตย์ 4) การให้บริการอื่นๆ เช่น ชีม้า, ชีจักรยาน, รถ ATV จากการบริหารจัดการ 4 มิติ พบว่ามีมิติด้านบุคลากร: ยังขาดแคลนบุคลากรทั้งผู้นำท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือมัคคุเทศก์และผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ, มิติด้านผลผลิต: ผลผลิตมีคุณภาพส่วนใหญ่จะส่งขายไปยังแหล่งรับซื้อ และอีกส่วนหนึ่งจะขายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในสวน ทั้งรูปแบบบุฟเฟต์, การขายผลไม้หน้าสวน และขายผลิตภัณฑ์แปรรูป แต่ในช่วงผลไม้ไม่เพียงพอต้องซื้อผลไม้จากแหล่งอื่นที่ขาดคุณภาพ, มิติด้านการตลาด: กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดจันทบุรีจะมีรูปแบบใกล้เคียงกันทุกสวน, เจ้าของสวนขาดความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดีโดยเฉพาะผ่านสื่อออนไลน์, มิติด้านการเงิน: การจัดเก็บ

เอกสารไม่เป็นระบบที่ถูกต้องตามหลักบัญชี จึงไม่สามารถใช้ข้อมูลทางการเงินมาวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจของธุรกิจได้

2. การศึกษาระบบการจัดเก็บและการรวบรวมข้อมูลทางการเงินของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจด้านบัญชีของแต่ละสวนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีเพียง 7 สวนจาก 14 สวนที่ผ่านระดับความรู้พื้นฐานด้านบัญชี แหล่งที่มาของรายได้, รายจ่าย, สินทรัพย์, หนี้สิน และทุน ซึ่งพบว่ารายได้โดยภาพรวมมาจากการจัดบุฟเฟต์ผลไม้, การชมและชิมสวนผลไม้, การขายผลไม้หน้าสวน, การจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป, การให้บริการที่พัก, การบริการเสริมอื่นๆ ในขณะที่รายจ่ายของสวนในภาพรวม คือ ค่าแรงงาน, ค่าสาธารณูปโภค, ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดรับรองนักท่องเที่ยว และค่าต้นทุนผลไม้สดและผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูป ส่วนของสินทรัพย์ของสวน 14 สวนพบว่าทุกสวนเป็นเจ้าของที่ดินทำให้มีโอกาสพัฒนาการท่องเที่ยวได้ง่ายแต่เนื่องจากเป็นเจ้าของคนเดียวทำให้เงินลงทุนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อย และหนี้สินส่วนมากจะเป็นหนี้สินระยะสั้นในการลงทุน

3. การเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดจันทบุรี โดยการนำข้อมูลการจัดการทั้ง 4 มิติ (มิติด้านบุคลากร, มิติด้านผลผลิต, มิติด้านการตลาด และมิติด้านการเงิน) ในปัจจุบันของทั้ง 14 สวน มาแยกออกเป็นส่วนๆ แล้วนำมาประกอบใหม่ให้กลายเป็นวิธีการใหม่ ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี จากได้ 3 รูปแบบนั้นคือ 1. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market Style) 2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบการจัดการพื้นที่ (Zoning Style) 3. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เรียนรู้วิถีเกษตร (Learning Style)

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ระบบบัญชี

Abstract

Project Code : RDG5950077
Project Title : Agro-tourism Management Styles in Chanthaburi Province
Researchers : Nopdol Sankae and Waraporn Sornbandit
Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail Address : nsengkae@hotmail.com
Project Duration : 1 June 2016 - 31 May 2017

This study on Agro-tourism Management Styles in Chanthaburi Province aims: (1) to study the classification of Agro-tourism Management Pattern in Chanthaburi Province (2) to study systems of financial data collection of Agro-tourism Management in Chanthaburi Province (3) to present styles of Agro-tourism Management in Chanthaburi Province

Qualitative analysis were undertaken, using 14 agricultural groups which are selected through purposive sampling from

- agricultural group who participate in the program “Delicious all the farms testing to every garden” in 2016
- having sound knowledge in agro-tourism
- involved with the management of agro-tourism in Chanthaburi province

The sample also included the staff from public and private sectors who were involved in the management of agro-tourism in Chanthaburi province.

The study was performed using Rural Rapid Appraisal. Synthesis analysis was conducted through in-depth interviews, group discussion and brainstorming/stakeholder meetings for qualitative study. The results revealed the significant issues as follows:

1. There were two types of Agro-tourism business management in Chanthaburi Province which were 1) the proprietorship who owns orchards and opening of ago-tourism with special activities and 2) community enterprise which is an ordinary partnership or non-corporate groups and managed Agro-tourism in the joint operating characteristics within the same social community. Revenues from Agro-tourism are 1) Sales of fruit and processed products 2) Fruit buffet 3) Accommodation and homestay services 4) other services, including horse riding, biking, ATV. Four dimensional analysis revealed: (1) Human dimension: lack of personal either Agro-tour leader or tour guide and Agro-tourism service providers in both quantity and quality (2) Productivity dimension: the quality products were mainly exported to the purchases and the rest is sold to tourists. However, when the products were not enough to sell tourists, the Argo-tourism owners had to buy from other sources but the problem is lack of the fruit quality (3) Marketing dimension: activities of Argo-tourism in Chanthaburi

Province were similar in orchards. Meanwhile, the Argo-tourism owners lacked the public relation skills specifically, through social media online (4) Financial dimension: the collecting financial document was not valid accounting system, therefore, financial data could not be used as a business decision making.

2. The systems of financial data collection of Agro-tourism Management Styles in Chanthaburi Province found that only 7 out of 14 orchards had percentage more than 50 in terms of the accountability level of owner/financial administrator in Argo-tourism. The source of income, expenses, assets/liabilities and capital, the total revenue, overall revenues were derived from the fruit buffet, tour and testing fruit, sales fruit and processed products, lodging service, and other value-added services. Likewise, overall expenses were cost of labour, utility bills, tourist vouchers and the cost of buying fruit and processed products from other sources. The asset of orchards were owned by the Argo-tourism owners which were making easier to develop but depending on investment potential in Argo-tourism. Likewise, the most liabilities were short-term investments.

3. For presenting Agro-tourism Management styles in Chanthaburi Province, the implementing 4 dimensional management of 14 orchards were separated activities, process or products and then reassembled into a new styles of Argo-tourism. Thus, there were 3 styles of Agro-tourism management in Chanthaburi province namely 1) Niche Market Style of Agro-tourism management 2) Zoning Style of Agro-tourism management 3) Learning style of Agro-tourism management